

Titel: BREV TIL: Paul Diderichsen FRA: Louis Leonor Hammerich (1949-01-11)

Citation: "BREV TIL: Paul Diderichsen FRA: Louis Leonor Hammerich (1949-01-11)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_002-shoot-workidUtil636_0000_002_Diderichsen-Hammerich_0050.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Istsn riel Vegca-airsj 2S tCabsBihevB M.

11-1-49

Kære Dr.Diderichsen,

De skriver i Deres udmærkede grammatik s. 126 om dan- den "grundform", hvoraf de andre ... dannes nelsen af modus, at imperativen er

ved tilføjelse af -e i optativ, -er i indikativ.' her noget mere end "kan pædagogisk forsvarligt rubrice-

Betyder 'dannes

res"?

Koget historisk ligger der selvfølgelig ikke i udtrykket, og åbenbart hel- ler ikke noget logisk, da imperativ efter Deres definition har den mest gede' (altså akcidentelle) betydning. Kan man ikke i og for sig lige så godt (som tidligere sket) gå ud fra infi- tiven (eller om De vil:optativen; se dog nedenfor:) på -e og sige, at imperativ ved at borttage -e, indikativ ved at tilføje -r? 21 er, for min skyld, fra indikativen på -er og .sige, at infinitiv 'dannes rativ ved -.t borttage -er?. Alle tre formuleringer synes at have amme grad af

udpræ-

'dannes

ved at borttage -r, i rope-

nøjagtighed: der bortses både fra verber uden -e i infinitiv, fra præterito- samt fra den næsten (kom!) undtagelsesløse

præsentier, fra. være og have m .m regel om stød i imperativer med stødbasis (at sige, at bade og bader er dannet

• 9

af ba'd ! ved at tilføje henh. -e og -er, give og gi'ver er dannet af gi'v! ved at tilføje henh.-e og -er, er en lidet nøjagtig beskrivelse). H: turligvis har De ret i at afvise sammenfatningen af infinitiv og optativ til een form og De giver et væsentligt argument. JLen det kan tilføjes, at på- standen om, at infinitiv og optativ altid skulle falde sammen, ikke engang synes at være rigtig. Thi for det første findes der nok infinitiv, men ikke optativ ved de verber, der fro gammel tid og af indholdsmæssige grunde mangler imperativ, kan, skal, må, tør, vil, (medens opt tiv findes, hvor imperativ mangler af lyd-

2

angre , ændre) . Og f or/det der ikke dog er eet tilfælde, hvoi et verbum har en optativ, der er forskellig fra infinitiven, nemlig verbet gide: man må dog vist i nuværende Dansk regne det ønskende gid for at høre til dette verbum, idet denne form (uden stød) da rna være en fra infinitiven forskellig optativ: gid du dog ville tage dig sammen!, mens gid' (med stød) er imperativ: gid' nu dog noget! vær ikke så sløv!; gid betyder 'man måtte ønske > men giå' betyder 'du skal ønske (aV. I øvrigt kan jeg ikke se, at forholdet mellem imperativ ('appel' til den til- talte) og optativ ('appel', der ikke specielt er rettet til den tiltalte), er *■* den mindste smule anderledes i Dansk end i andre sprog, som ikke har lydligt sammenfald af infinitiv og opt tiv. Dette synes lige så irrelevant som sammenfaldet i engelske nominale substantiver af mærket for genetiv og i or plu- ral (~£zj)> hvilket dog ikke har ført nogen til at søge den nominale genetiv og plural i Engelsk slået sammen til een kategori af betagende højere enhed - mig bekendt, må, jeg tilføje, thi jeg behersker ikke den strukturalistiske lite- ratur og kommer aldrig til det. I Dansk som i flere andre sprog ville jeg regne indikativ- imperativ-opta- tiv for de finite former (-nødvendigvis prædikat-), af hvilke imperativ og opta- tiv (med den antydede forskel) udtrykker 'appel', indikativ ikke; at tale om en mellemstilling for optativ synes mig skævt. De infinite former (-ikke nødvendig- vis prædbkat-) er i Dansk (og flere sprog) infinitiv og de to participier (hvilke tre da atter naturligvis må defineres ved indbyrdes oppositioner). Ved Deres anførselstegn om "grundform" antyder De vel, at De regner begre- bet for videnskabeligt tvivlsomt i denne forbindelse. Jeg er enig, men ville spørge, om det ikke måske også er pædagogisk tvivlsomt. Lod dette så. samtidig være overbringer af de bedste ønsker for Dem i dette dog vel for Dem særlig betydningsfulde år

andet kunne man spørge, om

lige grunde, som i hamre,

f'ra Deres hengivne plageånd

